باسمه تعالی

یادداشت سردبیر

در ایران مجله‌های متعددی در قلمرو موضوعی " **مدیریت و رهبری آموزشی**" در حال فعالیت هستند، و تقریبا در همه آنها نویسندگان و پژوهشگران، "**خودِ حوزه مطالعاتی مدیریت و رهبری آموزشی**" را در مقام **سوژه‌گی** قرار می‌دهند و با این لنز به بررسی **ابژه‌های** مورد علاقه خود می‌پردازند. اما از زمان ظهور دانش مدیریت و رهبری آموزشی در ایران از دهه ۴۰ شمسی تاکنون، کمتر مشاهده شده است که "**درباره این حوزه مطالعاتی**"، پژوهش انجام شود. عبارت "**درباره**" از لحاظ مفهومی، نوعی انتقال پدیده از سوژه‌گی به ابژه‌گی است. "**فصلنامه دانش پژوهش در مدیریت و رهبری آموزشی**" تلاش دارد تا حوزه مطالعاتی مدیریت و رهبری آموزشی را "**ابژه مطالعاتی**" قرار دهد.

باتوجه به رویکرد اشاره شده، از زمان فراخوان برای دریافت مقاله، مطالب متعددی وصول شد. اما علیرغم این که بعضی از آنها ارزش‌های قابل توجهی داشتند، برای قرار گرفتن در فهرست مقالات این فصلنامه مناسب نبودند، زیرا همچنان در حال و هوای سوژه‌گی دانش مدیریت و رهبری آموزشی تنظیم شده بودند.

نخستین مقاله این شماره تحت عنوان "**دوره های فرگشتی در نظریه و عمل رهبری آموزشی**"، فرصتی برای مرور دوباره تاریخ تحول دانش مدیریت و رهبری آموزشی با یک دسته بندی نسبتا متفاوت فراهم کرده است.

مقاله دوم با عنوان "**چرا نوکیش!**"، از لحاظ ساختاری یک مقاله مبتنی بر عرف نوشته های علمی جاافتاده نیست، بلکه نویسنده تلاش دارد تا فرایند یافتن و مواجهه با یک ایده نوظهور در سطح بین المللی، و تبدیل آن به یک سازه نوپدید را بازگویی نماید.

" **در جستجوی حکمت: دگرگونی‌هایی در فلسفه مدیریت آموزشی**"، به عنوان سومین مقاله این شماره، دارای ایده‌ای کاملا ایرانی است. نویسنده با فهم دقیق "سازه حکمت"، که خاستگاهی ایرانی دارد و فراتر از ظهور فلسفه، ظهور و بروز داشته است، و پیوندزدن این سازه با دانش مدیریت آموزشی، امکانی نوظهور برای "حکمت‌پژوهی در مدیریت و رهبری آموزشی" را پدید آورده است.

مقاله چهارم تحت عنوان "**تاملی بر نخستین کتاب مدیریت آموزشی در ایران**"، باید خیلی پیش از این نوشته می شد. این مقاله بخشی از تاریخ روایت نشده از ظهور دانش مدیریت و رهبری آموزشی را بازگویی می کند. تکرار چنین نوشته هایی، برای انتقال تجربه بین نسلی و هویت‌یابی حرفه‌ای حوزه مطالعاتی مدیریت و رهبری آموزشی در ایران، ضروری است.

مقاله "**تأملی بر کاربرد دیرینه شناسی در تحقیقات رهبری آموزشی**"، بازنویسی یکی از مقاله‌های مهم **ریچارد نیشه** (۲۰۲۲) است. این مقاله از دو جنبه دارای اهمیت است. نخست این که خواننده، ضمن خواندن این متن، با فرایند بهره‌مندی از روش‌شناسی قلمروهایی بیرون از حوزه مطالعاتی مدیریت و رهبری آموزشی (در این نمونه روش تبارشناسانه فوکویی)، و ورود و پیوند آنها با این حوزه مطالعاتی، ظرفیت های تازه ای برای دانش پژوهی در رهبری و مدیریت آموزشی توسعه مواجه می شود؛ در عین حال فرصت مناسبی برای آشنایی دانش‌پژوهان مدیریت و رهبری آموزشی ایرانی، با اندیشه‌های **ریچاردنیشه** به عنوان متفکری متفاوت‌اندیش در این حوزه مطالعاتی آشنا می‌شوند.

مقاله "**چندفرهنگی‌گرایی در نظریه و عمل رهبری آموزشی: یک مطالعه سیستماتیک**"، بازنویسی یک مرور سیستماتیک است که اخیرا (۲۰۲۴) توسط نویسندگانی از کشورهای فیلیپین، ویتنام و آفریقای جنوبی منتشر شده است. بازنویسی کنندگان تلاش کرده اند تا با مبنا قراردادن مقاله اصلی و افزودن استنادهای تازه، متنی خواندنی در قلمرو مدیریت و رهبری آموزشی تطبیقی، به عنوان یک قلمرو نوظهور در دانش پژوهی در این حوزه مطالعاتی، در دسترس پژوهشگران ایرانی قرار دهند.

[Downloaded from mail.selmj.ir on 2026-09-18]

"توسعه مفهوم "تئوری عمل"، در رهبری و مدیریت آموزشی" در مقاله هشتم، از قلمروهایی است که حتما باید بخشی از ادبیات پژوهشی مستمر در مطالعات رهبری و مدیریت آموزشی باشد. هر دانش‌پژوه مدیریت و رهبری آموزشی در دوره های مطالعاتی خود، همواره با دوگانه تئوری و عمل، مواجه می شود. این مقاله، بازخوانی **هاچینز و کیدی** (۲۰۰۹) از ایده **"تئوری های عمل" آرجریس و شاین** (۱۹۷۴) را در متن تفکر و عمل رهبری مدرسه مورد توجه قرار می دهد.

در مجموع هفت مقاله پذیرفته شده در شماره یکم این فصلنامه، خط فکری منسجمی را درباره مدیریت و رهبری آموزشی، به نمایش می‌گذارند. **تبدیل دانش پژوهی در مدیریت و رهبری آموزشی به عنوان ابژه مطالعه**، در این مقاله ها به وضوح قابل مشاهده است.

از نویسندگان و پژوهشگران حوزه مطالعاتی مدیریت و رهبری آموزشی دعوت می شود تا ضمن ارائه دیدگاه های انتقادی خود نسبت به مقاله های منتشرشده در این شماره، با ارسال مقاله‌های ارزشمند خود، متناسب با اهداف زیر، در توسعه دانش مدیریت و رهبری آموزشی مشارکت داشته باشند:

۱. ارائه یک مفهوم و یا نظریه اصیل و نوظهور در حوزه مطالعاتی رهبری و مدیریت آموزشی
۲. معرفی و یا نقد نظریه های رهبری و مدیریت آموزشی موجود در ایران و جهان
۳. معرفی و یا نقد صاحب نظران تاثیرگذار در حوزه مطالعاتی رهبری و مدیریت آموزشی در ایران و جهان
۴. معرفی و یا نقد منابع (اعم از کتاب یا مقاله) تاثیرگذار در حوزه مطالعاتی رهبری و مدیریت آموزشی در سطح ایران و جهان
۵. معرفی نهادها، سازمان ها و انجمن‌های تاثیرگذار در حوزه مطالعاتی رهبری و مدیریت آموزشی در سطح ایران و جهان
۶. مطالعات تطبیقی در حوزه مطالعاتی رهبری و مدیریت آموزشی
۷. مقاله های مروری عمیق (انواع مرور سیستماتیک) در حوزه مطالعاتی رهبری و مدیریت آموزشی

دکتر علی خلخالی [1]

سردبیرنشریه دانش پژوهی در رهبری و مدیریت آموزشی

[1] khalkhali_ali@yahoo.com.

[Downloaded from mail.selmj.ir on 2026-09-18]